

הטו את יפאן מן המסלול שבחרה בו (לא אחרי מאבק פנימי); אנשי-הצבא והבנקאים שביקשו להשתלט על אסיה ולהקים קיסרות צבאית במונגוליה, בסין ובדרום-מזרח אסיה ירדו מן הבימה והתעשיינים תפסו את מקומם. יפאן הפכה מעצמה תעשייתית וכבשה את שוקי העולם בלי שיהיה לה צבא משלה ובלי שתוכל להשפיע על עיצובו הפוליטי של העולם המסוכסך של יבשת אסיה. העצמה הכלכלית חייבה מדיניות של הסתגלות, ובאין יכולת עוד להבטיח בכוח הנשק את זרימת המשאבים הטבעיים ומקורות-הגלם, שאינם מצויים ביפאן גופה, היה עליה להדיר עצמה מסיכסוכים בינלאומיים ולקיים מדיניות נייטראליסטית או נייטראליסטית-לכאורה. שדה-הקרב של יפאן נמצא בשווקים ובבורסות-הכספים.

רובר גיאן, כתבו של העתון הצרפתי "לה מונד" בטוקיו, דן בפלא צמיחתה הכלכלית של יפאן אחרי מלחמת-העולם השנייה, במקורותיה ובהשפעותיה על ההברה היפאנית ועל התרבות היפאנית. ספר זה, המשלב ידע היסטורי וכלכלי עם כתיבה עתונאית רהוטה, מאפשר לקוראים רבים פגישה ראשונה עם "התופעה: יפאן".

ש.י.

בקורת התבונה המעשית

הופעת ספר זה מצדיקה מעין ברכה חילונית-פילוסופית הואיל והיא משלימה מפעל תרגום ואינטרפרטציה רבי-רושם: הוא הבאתן של שלש הבקורות של קאנט לדפוס עברי. טעם לשמחה כפולה שהספר יצא לאור לקראת יום-הולדתו התשעים של המהרש"ה הבכיר, פרופ' ש. ה. ברגמן.

כשני קודמיו מכיל הכרך מבוא מפורט שנועד להסביר את עיקרי הספר במסגרת שיטתו של קאנט. למבוא שלושה פרקים:

* עמנואל קאנט: בקורת התבונה המעשית; תרגמו והוסיפו מבוא והערות: שמואל אל הוגו ברגמן ונתן רוטנשטרייך; מוסד ביאליק, ירושלים, 1973; נב+187 עמ'.

יפאן — עצמה ללא פצצה

מעשה-שהיה בחינת משל הוא: גורדי-השחקים בטוקיו צומחים במהירות מסחררת לגובהו של מאה-וחמישים מטר ויותר, והארדיכלים שלהם נאלצו לעמוד בפני אתגר מיוחד-במינו: רעש-האדמה, שתדירות הופעתו ביפאן הכתיבה עד אז את סגנון הבתים המסורתי. הארדיכלים פתרו את הבעיה החמורה שהציב בפניהם הטבע ההפכפך באמצעות טכניקות מיוחדות של בנייה "שיש בהן מוזיגה של חוזק הבנין העשוי מקשה אחת עצומה מחד גיסא וגמישות החמרים מאידך גיסא". המחשבים איפשרו בניית גורדי שחקים העומדים גם בפני רעידות-אדמה עזות הפוקדות את אייה של יפאן. והנמשל: החברה היפאנית היא אולי הדגם המרתק ביותר של מודרניזציה הבנויה על קרקעה של מסורת אגב קונפליקט דראמטי ומפרה שלא הולך להתפוררות אלא למרוצת-דהרה אל השורה הראשונה של המעצמות התעשייתיות ואל מרום השיכלול המדעי הטכנולוגי.

אין גם ספק שיפאן היא דגם יחיד-במינו שאין אומות אחרות יכולות להפיק ממנו לקחים בעלי-ערך ואין הוא דומה לנסיון של מדינות אחרות בעלות מסורת עתיקה ותרבות עמוקה ומפותחת שעברו תהליך של תיעוש, חילון ומודרניזציה באמצעות מהפכה מלמעלה או מלמטה. יפאן מעולם לא ידעה שלטון זר, להוציא פרק-זמן קצר אחרי מלחמת-העולם השנייה; הלווייתנים והכרישים של הכלכלה הרכושנית-האימפריאליסטית לא חדרו אליה וצמיחתה הכלכלית באה לה ללא זרימה של הון מבחוץ. חריצות ושקדנות המתבססות על תכונות של אופי לאומי הולידו יעילות מופלאה שהביאה פיתוח במחיר של שינוי בכל התחומים ושל רמת-חיים נמוכה להמוני עובדים. פצצות-האטום שנפלו על הירושימה ונאגאסאקי

* רובר גיאן: יפאן / עצמה ללא פצצה; תרגום: אלון לב; עם עובד/ספרית אפקים, 1973; 214 עמ'.